

SOSYAL MEDYA PAYLAŞIMLARININ BOŞANMA DAVASINA ETKİSİ

The Effects Of Social Media Posts On The Divorce Case

Arş. Gör. Mehmet Zahid YENER*

Özet: Türk hukukunda boşanma sebepleri, TMK m. 161-166 arasında düzenlenmiştir. Bu sebepler, özel boşanma sebepleri olarak adlandırılan zina, hayata kast, pek kötü veya onur kırıcı davranış, suç işleme ve haysiyetsiz hayat sürme, terk ve akıl hastalığı ile genel boşanma sebebi olarak adlandırılan evlilik birliğinin sarsılmasıdır. Türk hukukunda boşanma sebepleri sınırlı sayıda (numerus clausus) sayılmıştır. Bunun bir sonucu olarak eşler, kanunda yazan boşanma sebeplerin dışında bir sebebe dayanarak boşanma davası açamaz.

Değişen ve gelişen teknolojik gelişmeler, özellikle son yüzyılda önemli bir mesafe kat etmiştir. Teknolojik hayatta yaşanan gelişmeler, şüphesiz insan hayatında da kendine yer bulmuştur. Bunun sonucunda şüphesiz hukuk alanı da etkilenmiştir.

Türk hukukunda boşanma sebepleri sınırlı sayıda sayılmıştır. Ancak teknolojik gelişmelerin etkisi ile oluşabilecek durumların kanunen sayılan hallere dahil edilmesi gerekir. Bu bağlamda uygulama, yargı içtihatları ile gelişmiştir. Yargı içtihatlarında sosyal medya paylaşımlarının genel ya da özel boşanma sebepleri içerisinde ne şekilde değerlendirildiğinin ortaya konması gerekmektedir.

Bu çalışmada, teknolojik gelişmelerin etkisi ile meydana gelen elektronik araçların kullanımı, internet ortamında ve özellikle sosyal medya paylaşımları ile gerçekleşen faaliyetler gibi konuların boşanma sebebi olarak kabul edilip edilmeyeceği, Yargıtay kararları ışığında değerlendirilecektir. Bununla birlikte sosyal medya paylaşımlarının boşanma davasında delil teşkil edip etmediği, ederse hangi nitelikleri barındırması gerektiği değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Boşanma Sebepleri, Teknolojik Gelişmeler, Yargıtay Kararları, Sosyal Medya, Delil

Abstract: In the Turkish law, reason of divorce is regulated in Turkish Civil Law between articles 161-166. Specific reasons for divorce are adultery, attempt on life, bad or degrading behaviour, crime and dignity, abandonment, mental illness. general reason for divorce is the deterioration of the marital union. Reasons of divorce are counted in limited numbers (numerus clausus) in Turkish Law. As a result of this principle, spouses cannot open a divorce case for any reason other than the reasons of divorce written in the law.

Reasons of divorce were counted in limited numbers in Turkish Law. However, the reasons of divorce due to the effects of technological developments should be included in the legally reasons of divorce. In this context, the implementation has developed with judicial jurisprudence. It is necessary to bring to light how social media posts are evaluated in terms of the general or specific reasons for divorce in judicial decisions. In this study, it will be evaluated in the light of the Supreme Court's decisions whether the issues such as the use of electronic tools occurring with the effect of technological developments, the activities carried out in the internet and especially through social media sharing will be regarded as a reason for divorce. Furthermore, it will be evaluated whether social media posts can be proof in the divorce case and, if accepted as evidence, what qualifications it must contain.

Keywords: Reasons of Divorce, Technological Developments, Supreme Court's Decisions, Social Media, Evidence

* Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı, mehmetzahidyener@gmail.com, ORCID: 0000-0002-2458-9580.

Makale Geliş Tarihi: 10.08.2021, Makale Kabul Tarihi: 02.11.2021

I. TÜRK HUKUKUNDA BOŞANMA

A. GİRİŞ

Farklı cinsten iki kişinin, karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanlarını, hukuk düzeninin öngördüğü şekilde açıklayarak kurdukları yasal birlikteliğe evlilik; tarafların bu birlikteliği oluşturmak için yaptıkları hukuki işlem evlenme olarak ifade edilir.¹ Evlilik, hayatın olağan akışı çerçevesinde her zaman için sürekli devam eden bir olgu olarak değerlendirilmez. Çeşitli sebeplerin varlığı halinde evlilik, sona erebilir.

Eşlerden birinin ölümü, cinsiyet değişikliği, evlilik hükümsüzlüğüne sebep olan hallerin varlığı, eşlerden birinin gaipliğine karar verilmesinde mahkemenin evliliğin feshine karar vermesi durumunda ya da boşanma ile evlilik sona erer.² Boşanma, kanunda sayılmış nedenlerin birinin varlığı halinde, eşlerden birinin açacağı dava ile veya evlilik birliğinin hâkim kararı ile son verilmesine yol açan, bozucu yenilik doğuran bir haktır.³

Türk hukukunda boşanma, çeşitli ilkelere dayanmaktadır. Bu ilkeler, temel olarak kusur ilkesi, irade ilkesi, temelden sarsılma ilkesi, elverişsizlik ilkesi ve eylemli ayrılık ilkesi olarak karşımıza çıkar.⁴

B. BOŞANMA SEBEPLERİ

Boşanma sebepleri, TMK m. 161-166 arasında sayılmıştır. Türk hukukunda boşanma sebepleri, sınırlı sayıda (numerus clausus) sayılmıştır.⁵ Bunun bir sonucu olarak eşler, kanunda yazan boşanma

¹ Akgün, Zerrin, *Evlilik Hukuku*, İstanbul 1946, Vakıf Matbaası, s. 13; Erdem, Mehmet, *Aile Hukuku*, Seçkin Kitabevi, Ankara, 2019, s. 49; Gençcan, Ömer Uğur, *Evliliğin Genel Hükümleri*, Yetkin Kitabevi (Evlilik), Ankara, 2019, s. 43.

² Tekinay, Selahattin Sulhi, *Türk Aile Hukuku*, İstanbul 1978, Sulhi Garan Matbaası, s. 165; Gençcan, Ömer Uğur, *Aile Hukuku*, Ankara, Yetkin Kitabevi (Aile), 2011, s. 515; dijital boşanma kavramı için ayrıca bkz. Güneş Peschke, Seldağ, “Dijital Boşanmaya İlişkin Güncel Düzenlemeler: Farklı Ülke Uygulamaları”, Kadın Araştırmaları Dergisi, Cilt IV, Sayı 1, Yıl 2018, ss. 121-146.

³ Dural, Mustafa/Öğüz, Tufan/Gümüş, Mustafa Alper, *Türk Özel Hukuku Cilt III Aile Hukuku*, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2013, s. 102; Hatemi, Hüseyin/Kalkan Oğuztürk, Derya, *Aile Hukuku*, Vedat Kitabevi, İstanbul, 2014, s. 111.

⁴ İlkeler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Yaçınkaya, Namık/Kaleli, Şakir, *Boşanma Hukuku Cilt I*, Türk Hava Kurumu Basımevi, Ankara, 1987, s. 28 vd.; Zeytin, Zafer/Ergün, Ömer, *Türk Medeni Hukuku*, Seçkin Kitabevi, Ankara, 2017, s. 191 vd.; Akıntürk, Turgut/Ateş Karaman, Derya, *Aile Hukuku II. Cilt*, Beta Kitabevi, İstanbul, 2014, s. 240 vd.; Gençcan, Ömer Uğur, *Boşanma Hukuku*, Yetkin Kitabevi (Boşanma), Ankara, 2019, s. 111 vd.; Hausheer, Heinz/Geiser, Thomas/Aebi-Müller, Regina, *Das Familienrecht des Schweizerischen Zivilgesetzbuches*, Stämpfli Verlag, Bern, 2018, s. 146.

⁵ Velidedeoğlu, Hıfzı Veldet, *Aile Hukuku*, Tan Matbaası, İstanbul, 1956, s. 162; Gençcan, Ömer Uğur, *Aile Mahkemesi Davaları*, Yetkin Kitabevi (Davalar), Ankara, 2019, s. 166;

sebeplerin dışında bir sebebe dayanarak boşanma davası açamaz. Aynı şekilde, hâkim de kanunda yazan boşanma sebeplerinin dışında bir sebebe dayanarak boşanmaya karar veremez.

Boşanma sebepleri, çeşitli açılardan sınıflandırmalara tabi tutulabilir. Bu sınıflandırmalardan biri özel ve genel boşanma sebepleri olarak ayrılır.⁶ TMK m. 161-165 arasında düzenlenen zina, hayata kast-pek kötü veya onur kırıcı davranış, suç işleme-haysiyetsiz hayat sürme, terk ve akıl hastalığı; boşanmanın özel sebepleri olarak değerlendirilir. Zira bu sebepler, özel olarak belirli olayları ya da durumları ifade etmektedir. TMK m. 166'da düzenlenen evlilik birliğinin temelinden sarsılması, özel bir nedeni ya da olayı karşılamaz. Evlilik birliğinin temelinden sarsılması neden olan olay, her somut olaya göre değişiklik gösterir. Bu sebeple TMK m. 166'da düzenlenen boşanma sebepleri, niteliği itibarıyla genel boşanma sebepleri olarak karşımıza çıkar.

Boşanma sebeplerindeki bir diğer ayırım ise mutlak ve nispi boşanma sebepleridir.⁷ Mutlak boşanma sebebi olarak düzenlenen bir boşanma sebebinde, boşanma sebebi teşkil eden olay ya da olgunun ispat edilmesi, hâkimin boşanmaya karar vermesi için yeterlidir. Nispi boşanma sebeplerinde ise ilgili boşanma sebebinin ispatlanması yeterli değildir. Hâkim, söz konusu olay ya da olgunun diğer eş için ortak hayatın devamının çekilmez kılıp kılmadığını değerlendirerek boşanmaya karar verir. Boşanma sebebi olay ya da olgu, ispatlanmış olsa bile ortak hayatın devamını çekilmez kılmıyorsa hâkim, takdir yetkisini kullanarak boşanmaya karar vermeyebilir.

Boşanma sebeplerindeki bir diğer ayırım ise kusura göre yapılır.⁸ Bazı boşanma sebepleri açısından, hâkimin boşanmaya karar verebilmesi için, davalı kusurlu olmalıdır. Bu sebeplere örnek olarak zina, hayata kast-pek kötü muamele veya onur kırıcı davranış gösterilebilir. Ancak bazı boşanma sebepleri açısından ise, davalının kusurlu olması aranmaz. Örneğin akıl hastalığı ile anlaşmalı boşanmada durum böyledir.

1. Özel Nedenler

a. Zina (TMK m. 161)

Boşanma sebeplerinden biri olan zina, TMK m 161'de "*Eşlerden biri zina ederse, diğer eş boşanma davası açabilir*" olarak düzenlenmiştir. Kanun koyucu, zinadan ne anlaşılması gerektiğini açıklamamıştır. Zina,

⁶ Bknz. Kılıçoğlu, Ahmet, *Aile Hukuku*, Turhan Kitabevi (Aile), Ankara, 2015, s. 114; Akıntürk/Ateş Karaman, s. 243.

⁷ Bknz. Hatemi/Kalkan Oğuztürk, s. 114; Yıldırım, Abdulkerim, *Türk Aile Hukuku*, Savaş Kitabevi, Ankara, 2014, s. 73.

⁸ Bknz. Dural/Öğüz/Gümüş, s. 103; Erdem, s. 101.

eşlerden birinin, evlilik boyunca bir başka kişiyle kendi rızasıyla cinsel ilişkiye girmesi olarak ifade edilir.

Tanımdan da anlaşılabilirliği üzere, zinanın söz konusu olabilmesi için eşin kendi rızası ile cinsel ilişkiye girmesi gerekmektedir. Saldırı, tecavüz ya da ciddi tehdit altında cinsel ilişkiye girilmesi, kendini bilmeyecek derecede sarhoşken cinsel ilişkiye girilmesi durumlarında rıza söz konusu olmadığından, cinsel ilişkiye girilmesi TMK m. 161 bağlamında zina sayılmaz. Boşanma sebebi olmasında zinanın bir kez ya da birden çok kez yapılması herhangi bir önemi haiz değildir. Zinanın iradi olarak bir kez gerçekleşmesi, boşanma konusu olabilmesi için şart ve yeterlidir.⁹

Boşanma sebebi olarak zinanın söz konusu olabilmesi için ilişkinin farklı cinsler arasında olup olmaması, öğretilerde tartışılmaktadır. Öğretilerdeki bir grup yazara göre, zinanın söz konusu olabilmesi için eşlerden birinin, karşı cinsi ile cinsel ilişkiye girmesi gerekmektedir.¹⁰ Bununla birlikte öğretilerdeki bir diğer görüş ise, eşlerden birinin kendi cinsi ile cinsel ilişkiye girmesini boşanma sebeplerinden biri olan zinanın söz konusu olabilmesi için yeterli görür.¹¹

Zina, her türlü kanıtla ispatlanabilir. Dolayısıyla zinanın ispatı, sadece cinsel ilişki sırasında suçüstü yapmakla ispat edilmez. Eşlerden birinin zina yaptığına dair kuvvetli emareler, zina olgusunun varlığına işaret eder. Örneğin eşlerden birinin bir başkası ile aynı evde yaşaması¹², ortak konutta bir başka üçüncü kişinin yarı çıplak bulunması¹³, eşlerden birinin zührevî hastalığa yakalanması, eşin bir başka kişiyle aynı otel odasında kalması¹⁴, eşlerden birinin geceyi herhangi bir sebep olmadan başkasının evinde geçirmesi¹⁵ vb. olaylar, zinanın varlığı için yeterli sayılmıştır.

b. Hayata Kast-Pek Kötü veya Onur Kırıcı Davranış (TMK m. 162)

⁹ Öztan, Bilge, *Aile Hukuku*, Turhan Kitabevi, Ankara, 2015, s. 647; Ersöz, Oğuz, Türk Hukukunda Zina Sebebiyle Boşanma, Yüksek Lisans Tezi, s. 62.

¹⁰ Dural/Öğüz/Gümü, s. 104; Kılıçoğlu, Aile, s. 116; Hatemi/Kalkan Oğuztürk, s. 115; Akıntürk/Ateş Karaman, s. 246; Zeytin/Ergün, s. 193; Baygın, Cem, "Evlilik Birliğinde Sadakat Yükümlülüğü", 1926'dan Günümüze Türk-İsviçre Medeni Hukuku, Cilt II, Yetkin Kitabevi, Ankara, 2017, s. 737; Yazarlar, aynı cinsten kişiyle cinsel ilişkiye girilmesini haysiyetsiz hayat sürme olarak değerlendirmektedirler.

¹¹ Gençcan, Boşanma, s. 151; Erdem, s. 102; Sağlam, İpek, *Turkish Family Law*, On İki Levha Kitabevi, İstanbul, 2019, s. 121; 2. HD, 2016/6730 E., 2017/656 K. sayılı ilamında da erkek erkeğe cinsel ilişki zina sayılarak boşanmaya karar verilmiştir.

¹² 2. HD, 2014/26168 E., 2014/25672 K.

¹³ 2. HD, 2012/16833 E., 2014/14222 K.

¹⁴ 2. HD, 2010/22120 E., 2012/670 K.

¹⁵ 2. HD, 2010/5442 E., 2010/7658 K.

TMK m. 162/I, “eşlerden her biri diğeri tarafından hayatına kastedilmesi veya kendisine pek kötü davranılması ya da ağır derecede onur kırıcı bir davranışta bulunması sebebiyle boşanma davası açabilir” düzenlemesi ile üç farklı boşanma sebebini düzenlemiştir.

TMK m. 162/I ile düzenlenen boşanma sebeplerinden ilki hayata kasttır. Bir eşin diğeri eşin hayatına kastetmesi, onu öldürmeye sebebiyet verecek her türlü eylemde bulunmasını ifade ettiği gibi eşin ölmesini engelleyecek davranışlardan imtina etmesini ifade eder.¹⁶

Bir eşin diğeri eşini öldürmeye teşebbüs etmesi, öldürme kastı olmasına rağmen elverişsiz araç kullanımı ya da istenilen sonuca varılamaması, intihara teşvik, hayata kast olarak nitelendirilecek davranışlardır.¹⁷ Bu davranışların varlığı halinde, TMK m. 162 gereği hayata kast nedeniyle boşanma davası açılır.

TMK m. 162’de düzenlenen bir diğeri neden ise pek kötü davranıştır. Pek kötü davranış, eşlerden birinin kasten diğeri eşin sağlığına ve beden bütünlüğünün dokunulmazlığına yönelmiş davranışlardır.¹⁸

Eşlerden birinin diğeri fiziki şiddet uygulaması¹⁹, eziyet çektirilmesi, eşini hapsedmek, anormal cinsel ilişkiye zorlamak, aç bırakma gibi davranışlar, TMK m. 162 kapsamında pek kötü muamele olarak kabul edilir.²⁰ Hâkim, her somut olayın durumuna göre eşin uygulamış olduğu davranışı değerlendirecek ve bunun pek kötü muamele teşkil edip etmeyeceğine karar verecektir.

TMK m. 162 ile düzenlenen son boşanma sebebi ise onur kırıcı davranıştır. Onur kırıcı davranış, 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu ile bir boşanma sebebi olarak düzenlendi.²¹ Onur kırıcı davranış, pek kötü muamelede olduğu gibi fiziksel şiddet olarak kendini göstermez. Eşlerden birinin, diğeri eşin manevi varlığına sözlü ya da yazılı olarak gerçekleştirdiği ve bünyesinde karşı tarafı küçük düşürmek, kötü

¹⁶ Öztan, s. 654; Karabulut, Ayşe Kübra, Türk Medeni Kanunu’nun 162 ve 163. Maddelerine Dayanılarak Açılan Boşanma Davaları, Yüksek Lisans Tezi, s. 46 vd.

¹⁷ Gençcan, Boşanma, s. 191 vd.; Velidedeoğlu, s. 167.

¹⁸ Dural/Öğüz/Gümüş, s. 108; Tekinay, s. 200; Ergün Topcu, Melike, Pek Kötü Davranış Sebebiyle Boşanma, Yüksek Lisans Tezi, s. 64.

¹⁹ “Sürekli ve ağır fiziki şiddet, buna maruz kalan eş bakımından pek kötü muamele eylemini oluşturur niteliktedir”: 2. HD, 2015/13850 E., 2016/5358 K.; “Bir eylemin pek kötü davranış nedeniyle boşanma sebebi oluşturabilmesi için işkence, zulüm gibi ağır bir şiddet içermesi ya da basit bir şiddet ise bu şiddetin tekrarlanmış olması gerekir”: 2. HD, 2014/804 E., 2014/11848 K.

²⁰ Akıntürk/Ateş Karaman, s. 249; Erdem, s. 108.

²¹ Kılıçoğlu, Ahmet, Medeni Kanun’umuzun Getirdiği Yenilikler, Turhan Kitabevi (Yenilik), Ankara, 2004, s. 13; Hatemi/Kalkan Oğuztürk, s. 116.

duruma düşürmek gibi psikolojik unsurları da barındıran eylemler, onur kırıcı davranıştır.²²

Eşlerden birinin diğerine hakaret etmesi ve aşağılayıcı sözler söylemesi²³, kadının kocasını cinsel birliktelik olmadan bir başka erkekle aldatması²⁴, eşinin itibarını sarsacak şekilde dedikodular çıkarılması, eşine karşı sevgiden uzak sözler söylemek ya da mektup yazmak, eşinin peşine birini takmak ve eşi evden kovmak gibi davranışlar söz konusu olabilir.²⁵ İşte bu davranışlar, onur kırıcı davranışa örnek olarak gösterilebilir.

c. Suç İşleme ve Haysiyetsiz Hayat Sürme (TMK m. 163)

Özel boşanma sebeplerinden biri de suç işleme ve haysiyetsiz hayat sürmedir. Bu boşanma sebebi, TMK m. 163'te "*eşlerden biri küçük düşürücü bir suç işler veya haysiyetsiz bir hayat sürer ve bu sebeplerden ötürü onunla birlikte yaşamayı diğer eşten beklenemezse, bu eş her zaman boşanma davası açabilir*" şeklinde hüküm altına alınmıştır.

TMK m. 163'te düzenlenen boşanma sebeplerinden ilki eşlerden birinin küçük düşürücü bir suç işlemesidir. Kanun koyucu, boşanma sebebi olarak küçük düşürücü suç ifadesini kullanmıştır. Ancak küçük düşürücü suçtan ne anlaşılması gerektiği ne TMK'da ne de TCK'da hüküm altına alınmıştır. Bu bakımdan, hangi suçların yüz kızartıcı suç olarak değerlendirileceğine somut olayın özelliklerine göre karar verilir. Hâkim, belirlemeyi yaparken eşlerden sosyal hayattaki durumu, toplumsal örf ve âdet kuralları ile ahlâk kurallarına göre hareket eder.²⁶

Hırsızlık, dolandırıcılık, evrakta sahtecilik, cinsel taciz, ırza geçme gibi suçlar genel olarak yüz kızartıcı suç kapsamında değerlendirilir.²⁷ Ayrıca yüz kızartıcı olarak sayılabilecek bir suçun, boşanma sebebi olarak değerlendirilmesi için suç teşkil edecek fiili işleyen eşin, yapılacak tahkikat sonucunda ceza alıp alınması da herhangi bir önemi haiz değildir.²⁸

Madde metninde hüküm altına alınan bir diğer sebep ise haysiyetsiz hayat sürmedir. Haysiyetsiz hayat sürme, toplumda mevcut bulunan ahlâki

²² Öztan, s. 658; Dural/Öğüz/Gümüş, s. 108.

²³ 2. HD, 2018/3710 E., 2019/3251 K.; 2. HD, 2018/196 E., 2019/929 K. "*Davalı-davacı kadının tepki niteliğinde sayılan hakaret eyleminin de tepki sayılmasa bile TMK m. 162'deki ağır derecede onur kırıcı davranış olarak sayılamayacağı anlaşılmış olup...*": 2. HD, 2010/15381 E., 2011/15954 K.

²⁴ 2. HD, 2011/22356 E., 2012/752 K.

²⁵ Öztan, s. 658; Erdem, s. 108.

²⁶ Göktürk, Hüseyin Avni, *Aile Hukuku*, Recep Ulusoglu Basımevi, Ankara, 1943, s. 41; Tekinay, s. 203.

²⁷ Kılıçoğlu, Aile, s. 123; Zeytin/Ergün, s. 193; Yıldırım, s. 75.

²⁸ Akipek, İlhan, *Mukayeseli Hukuk Bakımından Boşanma Sebepleri*, Güney Matbaacılık, Ankara, 1952, s. 47; Dural/Öğüz/Gümüş, s. 109.

değer yargılarına aykırı davranmak olarak ifade edilir.²⁹ Haysiyetsiz hayat sürme olarak kabul edilen davranışların, süreklilik arz etmesi gerekir. Dolayısı ile bu kapsamda değerlendirilebilecek davranışların tek seferlik yapılması, haysiyetsiz hayat sürme şeklinde değerlendirilerek boşanma sebebi teşkil etmesi söz konusu değildir.³⁰

Hangi davranışların haysiyetsiz hayat sürme kapsamına dâhil olacağı, hâkim tarafından somut olayın özellikleri dikkate alınarak tayin edilir. Ancak genel olarak eşlerden birinin tefecilik yapması, uyuşturucu kullanması, uyuşturucu, silah ya da kadın ticareti yapması, kumar oynaması, alkolik olması, genel ev işletmesi gibi davranışlar bu kapsamda değerlendirilir.³¹

ç. Terk (TMK m. 164)

TMK m. 164 ile terk, boşanma sebebi olarak düzenlenmiştir.³² TMK m. 164/I'e göre *“eşlerden biri, evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerini yerine getirmemek maksadıyla diğerini terk ettiği veya haklı bir sebep olmadan ortak konuta dönmediği takdirde ayrılık, en az altı ay sürmüş ve bu durum devam etmekte ve istem üzerine hâkim veya noter tarafından yapılan ihtar sonuçsuz kalmış ise; terk edilen eş, boşanma davası açabilir. Diğerini ortak konutu terk etmeye zorlayan veya haklı bir sebep olmaksızın ortak konuta dönmesini engelleyen eş de terk etmiş sayılır.”*

d. Akıl Hastalığı (TMK m. 165)

Akıl hastalığı, TMK m. 165'te *“eşlerden biri akıl hastası olup da bu yüzden ortak hayat diğer eş için çekilmez hâle gelirse, hastalığın geçmesine olanak bulunmadığı resmî sağlık kurulu raporuyla tespit edilmek koşuluyla bu eş boşanma davası açabilir”* hükmü ile özel bir boşanma sebebi olarak düzenlenmiştir.

Akıl hastalığı, TMK m. 133 ile evlenme engeli olarak düzenlenmiştir. Dolayısı ile akıl hastalığının tıbbi sakıncasının bulunması durumunda, tarafların evlenmesi mümkün değildir. Ancak buna rağmen tarafların bir şekilde evlenmesi halinde, TMK m. 145/III uyarınca evlilik mutlak butlanla batıl sayılacak ve hâkim evliliğin butlanına karar verecektir.³³

TBK m. 165 ile akıl hastalığı boşanma sebebi olarak düzenlenmiştir. Ancak buradaki düzenleme, esas olarak evlilik birliği

²⁹ Velidedeoğlu, s. 171; Hatemi/Kalkan Oğuztürk, s. 116.

³⁰ Akıntürk/Ateş Karaman, s. 253; Gençcan, Boşanma, s. 269.

³¹ Öztan, s. 665; Erdem, s. 110.

³² Ayrıntılı bilgi için bkz.; Öztan, s. 666 vd.; Dural/Öğüz/Gümüş, s. 110; Gençcan, Boşanma, s. 283 vd.; Genç Güntürk, Nursena, Terk Sebebiyle Boşanma, Yüksek Lisans Tezi.

³³ Hatemi/Kalkan Oğuztürk, s. 118; Kılıçoğlu, Aile, s. 133.

kurulduktan sonra ortaya çıkan akıl hastalığına yöneliktir. Evlenmeden önce mevcut bulunan akıl hastalığı, TMK m. 145/III gereği mutlak butlan sebebi teşkil ederken evlendikten sonra ortaya çıkan akıl hastalığı, TMK m. 165 gereği özel bir boşanma sebebidir.³⁴

Madde metninde belirtildiği gibi, akıl hastalığının boşanma sebebi olarak değerlendirilmesi için aranan ilk şart, ortak hayatın çekilmez hale gelmesidir. Şayet akıl hastalığı, diğer eş için ortak hayatı çekilmez kılıyorsa, TMK m. 165 gereği boşanma davası açılabilir. Aranan diğer şart ise söz konusu hastalığın geçmesine olanak bulunmamasıdır. Gerçekten de bazı akıl hastalıkları, çeşitli tedavi yöntemleri ile giderilebilir. Ancak bu kapsamda yer almayan, diğer bir deyişle tedavi imkânı olmayan akıl hastalığının varlığı halinde diğer eş, boşanma davası açabilir. Son şart ise mevcut akıl hastalığının niteliği ve tedavi imkânının olup olmadığı, resmi sağlık kurulu raporu ile tespit edilmelidir. Bu şartların tamamının sağlanması halinde, TMK m. 165 gereği akıl hastalığına dayanılarak boşanma davası açılır.

2. Genel Nedenler

a. Evlilik Birliğinin Temelinden Sarsılması (TMK m. 166/I-II)

Boşanma sebepleri arasında, Türk hukuku bağlamındaki ayırmada karşımıza çıkan ilk genel neden, evlilik birliğinin temelinden sarsılmasıdır.³⁵ Söz konusu sebep, TMK m. 166/I'de "*evlilik birliği, ortak hayatı sürdürmeleri kendilerinden beklenmeyecek derecede temelinden sarsılmış olursa, eşlerden her biri boşanma davası açabilir*" ifadesi ile hüküm altına alınmıştır.

Evlilik birliğinin temelden sarsılması nedeni ile boşanmaya karar verilebilmesi için bazı şartların varlığı aranır. Bu şartlar, objektif şart ve subjektif şart olmak üzere ikiye ayrılır.

Objektif şarttan kasıt, eşler arasındaki evlilik birliğinin temelden sarsılmasıdır. Bir diğer ifade ile eşler arasında evlilik birliğinin devamına olanak vermeyecek bir sebebin mevcut olması, eşler arasındaki karı-koca ilişkisinin düşüncesel olarak sona ermesi ve eşlerin birbirine bağlılık düşüncesinin kaybolmasıdır.³⁶ Subjektif şart ise evlilik birliğinin

³⁴ Gençcan, Davalar, s. 236; Yıldırım, s. 77.

³⁵ Ayırtılı bilgi için bkz. Yıldırım Korkmaz, Pınar, Evlilik Birliğinin Temelinden Sarsılma Nedeniyle Boşanma, Yüksek Lisans Tezi; Akartepe, Alpaslan, Evlilik Birliğinin Temelinden Sarsılma Nedeniyle Boşanma, Yüksek Lisans Tezi; Okumuş, Tuba, Evlilik Birliğinin Temelinden Sarsılma Nedeniyle Boşanma, Yüksek Lisans Tezi; Uçar Toksöz, Derya, Evlilik Birliğinin Temelinden Sarsılma Nedeniyle Boşanma, Yüksek Lisans Tezi; Orasan, Feyza, Evlilik Birliğinin Sarsılma Nedeniyle Boşanma, Yüksek Lisans Tezi.

³⁶ Öztan, s. 680; Dural/Öğüz/Gümüş, s. 117

devamının eşlerden en az biri için beklenemeyecek bir durumda olmasıdır.³⁷ Evlilik birliğinin temelden sarsılması sonucunda evlilik birliğinin devamının, eşlerden en az biri için çekilmez olup olmayacağına, somut uyuşmazlığın özelliklerine göre hâkim karar verecektir.³⁸

b. Anlaşmalı Boşanma (TMK m. 166/III)

TMK m. 166/III ile düzenlenen bir diğer genel boşanma sebebi ise tarafların boşanma konusunda anlaşmasıdır.³⁹ Madde metnin bu husus, “... eşlerin birlikte başvurması ya da bir eşin diğerinin davasını kabul etmesi hâlinde, evlilik birliği temelinden sarsılmış sayılır...” ifadesi ile hüküm altına alınmıştır.

TMK m. 166/III’te belirtilen sebeple tarafların boşanması için çeşitli şartların varlığı aranmıştır. Bunlar evliliğin üzerinden en az bir yıl geçmiş olması, tarafların boşanmayı birlikte talep etmesi ya da eşlerden birinin boşanma talebini diğerinin kabul etmesi, eşlerin boşanmanın sonuçları üzerinde anlaşması durumunda, hâkim kararı ile taraflar boşanabilir.⁴⁰

c. Ortak Hayatın Yeniden Kurulamaması (TMK m. 166/IV)

Genel boşanma sebeplerinin sonuncusu, TMK m. 166/IV ile düzenlenmiştir. Ortak hayatın kurulamaması ya da fiili ayrılık sebebiyle boşanmanın söz konusu olabilmesi için, kanunda çeşitli şartların varlığı aranmıştır. Bu şartlar, daha önce herhangi bir sebeple açılan boşanma davasının reddedilmesi, ret kararının kesinleşmesinden itibaren üç yıllık sürenin geçmesi, eşler arasında ortak hayatın kurulamamış olması olarak sıralanabilir.⁴¹

Kanun’da belirtilen şartların varlığı halinde, eşlerden birinin talebi üzerine, evlilik birliğinin devam edilmesinin eşlerden beklenemeyeceği

³⁷ Akıntürk/Ateş Karaman, s. 265; Zeytin/Ergün, s. 195.

³⁸ Uygulamada, evlilik birliğinin temelinden sarsılması olgusu ile ortak hayatın sürdürülemeyeceğine yönelik çeşitli kriterler belirlenmiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Gençcan, Boşanma, s. 446 vd.; Gençcan, Davalar, s. 248 vd.; Öztan, s. 680; Erdem, s. 123 vd.

³⁹ Ayrıntılı bilgi için bkz. Atmaca Ülkü, Hande, Türk Hukukunda Anlaşmalı Boşanma Protokolü, Doktora Tezi; Şanlı Yalın, Şeyda, Türk Hukukunda Anlaşmalı Boşanma, Yüksek Lisans Tezi; Yılmaz Bilgin, Esra Pınar, Türk Hukukunda Anlaşmalı Boşanma (TMK m.166/f.3), Yüksek Lisans Tezi.

⁴⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz. Dural/Öğüz/Gümüş, s. 120 vd.; Akıntürk/Ateş Karaman, s. 269 vd.; Hatemi/Kalkan Oğuztürk, s. 121 vd.

⁴¹ Ayrıntılı bilgi için bkz. Kılıçoğlu, Aile, s. 144 vd.; Gençcan, Boşanma, s. 907 vd.; İpek, Ali İhsan, Türk Hukukunda Genel Boşanma Sebepleri, Yüksek Lisans Tezi, s. 129 vd.

aşikardır ve bu konuda kesin bir karine mevcuttur.⁴² Bu durumda hâkimin takdir yetkisi mevcut değildir, bu sebeple önüne gelen somut olayda, Kanun'un saydığı şartların mevcut olup olmadığını tespit edecektir. Şartların varlığı halinde ise hâkim, boşanmaya karar verir.

3. Yargı Kararlarında Sosyal Medya Paylaşımlarının Değerlendirilmesi

Türk hukukunda sosyal medya paylaşımları, münhasır bir boşanma sebebi olarak düzenlenmemiştir. Dolayısı ile her somut olayın, boşanma sebeplerine göre ayrı ayrı değerlendirilmesi ve hangi kategoride yer alacağını hâkim tarafından tespit edilmesi gerekir. Bu bağlamda Yargıtay'ın sosyal medya paylaşımlarının ne şekilde değerlendirdiği hususunu inceleyeceğiz.

Somut olayda, davacı-davalı kadın, Facebook üzerinden başka erkeklerle mesajlaşmaktadır.⁴³ Yargıtay, davacı-davalı eşin sosyal medya üzerinden başka erkeklerle yapmış olduğu mesajlaşmanın, evlilik birliği içerisinde kocasının güvenini sarsacak bir davranış olduğunu belirterek TMK m. 166/II gereği evlilik birliğinin temelden sarsıldığını kabul etmiştir. Ayrıca, yerel mahkeme, yapmış olduğu yargılamada kusuru sadece davalı-davacı kocaya yüklemiştir. Ancak Yargıtay, yapmış olduğu davranış sonucunda davacı-davalı kadının da kusurlu olduğuna karar vermiştir. Görüldüğü gibi, sosyal medya üzerinden gerçekleşen mesajlaşmalar, dava konusu olmuştur. Yargıtay, sosyal medya paylaşımlarını, söz konusu davada TMK m. 166/I-II gereği boşanma sebebi olan evlilik birliğinin temelden sarsılması olarak kabul etmiştir. Gerçekten de sosyal medyanın günümüzdeki yeri değerlendirildiğinde, pek çok insanın bu sosyal paylaşım siteleri kullanması dikkate alındığında, bir boşanma sebebi olarak değerlendirilmesinin yerinde olduğu kanaatindeyiz.

Somut olayda davalı eş hem mobil telefonundan hem de bilgisayarından sürekli olarak Facebook isimli sosyal paylaşım sitesini kullanmaktadır.⁴⁴ Ayrıca, davalı, eşinden boşanacağını belirterek evi terk etmiştir. Yargıtay, yapmış olduğu değerlendirmede davalı eşin zamanının çoğunu Facebook'da geçirmesinin TMK m. 185/II'deki evlilik birliğinin mutluluğunu sağlama konusundaki özen yükümlülüğüne

⁴² Öztan, s. 705; Erdem, s. 143; "... eldeki bu dava ise üç yıllık fiili ayrılık süresi sonunda 01.04.2009 tarihinde açılmıştır. Ortak hayatın bu süre içerisinde yeniden tesis edilemediği de sabittir. Bu durumda TMK m. 166/son maddesi koşulları gerçekleşmiştir. Boşanmaya karar verilmesi gerekirken davanın reddedilmemesi, bozmayı gerektirmiştir.": 2. HD, 2012/697 E., 2012/19462 K.; Boşanma davalarında karineler için bkz. Özbay, İbrahim/Çelik, Ferhat, "Boşanma Davalarında İspat yükü ve Karinler", Yargıtay Dergisi, Cilt 44, Sayı 1, Yıl 2018, ss. 15-60.

⁴³ 2. HD, 2011/21815 E., 2012/16802 K.

⁴⁴ 2. HD, 2014/19849 E., 2015/4186 K.

aykırı davrandığını belirtmiştir. Davalı eşin bu davranışı, TMK m. 166/I gereği ortak hayatın sürdürülmesinin diğer eş için beklenmeyecek derecede temelden sarsılmasına yol açmıştır. Bu sebeple Yargıtay, eşlerin TMK m. 166/I uyarınca boşanmasına karar verilmesi gerekirken davanın reddedilmesi gerekçesi ile yerel mahkemenin kararını bozmuştur. Yargıtay, yapmış olduğu değerlendirmede isabetlidir. Zira sosyal medya üzerinde davalı eşin geçirdiği zaman, evlilik birliğinin devamını diğer eş için çekilmez hale getirebilir. Dolayısı ile eşler, evlilik birliğinin kendilerine yüklediği yükümlülüklerini yerine getiremeyebilir.

Yargıtay'ın önüne gelen somut uyuşmazlıkta, davacı-davalı erkeğin terk hukuki sebebine bağlı dava tarihinden sonra, davalı-davacı kadının boşanma dava tarihinden önce, davacı-davalı erkeğin eşine hakaret ettiği anlaşılmıştır.⁴⁵ Davacı-davalı eş, sosyal paylaşım sitesi Facebook üzerinden eşine karşı hakaretler içeren paylaşımda bulunmuştur. Bu hakaretler üzerine Yargıtay, davalı-davacı kadının açmış olduğu davanın kabulüne karar verilmesi gerekirken reddedilmesi gerekçesi ile yerel mahkemenin hükmünü bozmuştur. Gerçekten de TMK m. 162, özel bir boşanma sebebi olarak onur kırıcı davranışı düzenlemiştir. Eşlerden birinin diğerine hakaret etmesi, onur kırıcı davranış olarak değerlendirilir.⁴⁶ Bu sebeple Yargıtay'ın kararının isabetli olduğu kanaatindeyiz.

Somut uyuşmazlıkta, mahkemenin değerlendirdiği konulardan biri de eşlerden birinin sosyal medya hesabındaki arkadaş sayısıdır.⁴⁷ Kadın, köyde yaşamasına rağmen kocasının Facebook adlı sitede çok fazla sayıda arkadaşının olmasını, sadakatsiz davranış olarak değerlendirmiştir. Mahkeme, eşlerden birinin sosyal paylaşım sitesindeki arkadaş sayısının çokluğunun, haklı olarak tek başına eşin sadakatsiz davrandığı şeklinde değerlendirilemeyeceğine karar vermiştir.

Boşanma davasındaki kusur tespitinde koca, karısının sosyal paylaşım sitesi Facebook'da kızlık soyadını kullanmasının değerlendirilmesini talep etmiştir.⁴⁸ Yargıtay, vermiş olduğu kararda kadının, Facebook'da sadece kızlık soyadını kullanmasının, kendisine kusur yüklenmesine sebep olamayacağına karar vermiştir. Kanaatimizce Yargıtay'ın vermiş olduğu karar yerindedir. Zira sosyal medya, her zaman için salt gerçeklerin yer aldığı bir platform değildir. Kadın, evlilik öncesinde kendi soyadı ile tanınır. Evlendikten sonra, kendi arkadaş çevresinde tanınmak için soyadını değiştirmemesi, evliliğin ortadan

⁴⁵ 2. HD, 2015/6685 E., 2015/21443 K.; Facebook üzerinden hakarete ilişkin ayrıca bkz. 2. HD, 2016/4199 E., 2016/13231 K.; 2. HD, 2015/10619 E., 2016/331 K.

⁴⁶ Öztan, s. 658; Dural/Öğüz/Gümüş, s. 108; Akıntürk/Ateş Karaman, s. 250.

⁴⁷ 2. HD, 2015/8680 E., 2916/178 K.

⁴⁸ 2. HD, 2015/21172 E., 2016/15048 K.

kalkması ya da eşe kusur yüklenebilmesi için kanaatimizce yeterli değildir.

Uyuşmazlık konusu olayda davalı koca, Facebook adlı sosyal paylaşım sitesinde başka bir isimle hesap açmıştır.⁴⁹ Bu hesap üzerinden davalı koca, başka kadınlarla para karşılığı cinsel ilişki teklinde bulunmaktadır. Ayrıca eşine nöbete gideceğini söylemesine karşın nöbet yerine eğlenceye gitmektedir. İlâm metninde eşin Facebook üzerinden yapmış olduğu davranış, eşler arasında ortak hayatı temelinden sarsacak ve evlilik birliğinin devamına imkân vermeyecek şekilde geçimsizliğe yol açtığı belirtilerek boşanma yerine davanın reddedilmesi sebebiyle bozmaya karar verilmiştir. Davalı erkeğin yapmış olduğu davranış, kanaatimizce duruma göre TMK m. 161 gereği zina ya da TMK m. 163 gereği haysiyetsiz hayat sürme olarak değerlendirilmelidir. Zira kocanın, bir başkası ile para karşılığında olsun ya da olmasın, bir başkası ile cinsel ilişkiye girmesi ve bunun ispatlanması durumunda, zina sebebiyle boşanma söz konusu olacaktır. Cinsel birleşme olmaması durumunda da eşin bunu tekrar ederek başka kadınlara teklif etmesi, haysiyetsiz hayat sürme sebebi içerisinde değerlendirilmesi gerektiği düşüncesindeyiz.⁵⁰

Türk hukuk sisteminde boşanma sebeplerinin numerus clausus olarak tercih edilmiştir. Gelişen ve değişen toplum hayatında meydana gelen yeniliklere kimi zaman kanuni boşanma sebeplerinin yetersiz kalma riski mevcuttur. Bu riski, yargı kararlarına yansıyan sosyal medya paylaşımları ile görmekteyiz. Kimi zaman sosyal medya paylaşımları, belirli bir ağırla ulaşırsa da hangi boşanma sebebi içerisinde değerlendirileceği konusunda tereddütler oluşabilir. Bu tereddütlerin giderilmesi için kanun koyucunun yeni bir boşanma sebebi ihdas etmesi ya da Türk hukukundaki boşanma sebepleri sistematüğini değiştirmesi gerektiğini düşünmekteyiz. Alman hukukunda yer alan düzenleme esas alınarak Türk gelenek, görenek, örf ve âdetlerine uygun şekilde boşanma sebepleri genel olarak düzenlenmeli ve her bir somut olay açısından boşanmanın hüküm ve sonuçları hâkimin takdirine bırakılmalıdır.⁵¹

⁴⁹ 2. HD, 2016/1135 E., 2017/5962 K.

⁵⁰ Tekinay, s. 206; Akipek, s. 49; Akıntürk/Ateş Karaman, s. 253.

⁵¹ Alman hukukundaki boşanma sebepleri açısından bkz. Schwab, Dieter, *Familienrecht*, Beck Verlag, Münih 2011, s. 154 vd.; Schmidt, Rolf, *Familienrecht*, Rolf Schmidt Verlag, Bremen 2018, s. 135 vd.; Hohloch, Gerhard, *Familienrecht*, Richard Boorberg Verlag, Stuttgart 2002, s. 327 vd.; Giesen, Dieter, *Familienrecht*, Mohr Siebeck Verlag, Tübingen, 1997, s. 186 vd.

II. TÜRK HUKUKUNDA DELİL

A. GİRİŞ

Delil kavramı, hukuk sisteminde ispat kavramı ile değerlendirilir. İspat, dava konusu olayın veya hakkın ya da ona karşı yürütülen savunmanın dayandığı vakıaların gerçekte var olup olmadığı yönünde mahkemede bir kanaat uyandırmaya yönelik faaliyetler bütünü olarak tanımlanabilir.⁵² İspat, esasında AY m. 36'da "*herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir*" hükmü ile anayasal bir hak olarak düzenlenmiştir.

Mahkemede taraflar, iddialarının doğruluğunu ya da karşı tarafın iddialarının doğru olmadığını ispatlamak suretiyle davanın kazanılmasını ya da reddedilmesi gerçekleştirebilir.⁵³ Bu amaçla tarafların, uyuşmazlık konusu iddialarının gerçekliğine yönelik mahkemede kanaat uyandırma faaliyetlerinde başvuru araçlarına delil denir.⁵⁴ HMK m. 187/I, "*... bu vakıaların ispatı için delil gösterilir*" hükmü ile çekişmeli vakıaların delillerle ispat edileceğini açıkça düzenlemiştir.

Delilin konusu, maddi olay ve olgulardır. Bu olay ve olguların, taraflar arasındaki somut uyuşmazlığa yönelik olması gerekir. Ancak burada hemen belirtmek gerekir ki, HMK m. 187/II gereği "*herkesçe bilinen vakıalarla, ikrar edilmiş vakıalar çekişmeli sayılmaz.*" Dolayısı ile örneğin temerrüt tarihindeki faiz oranı, herkesçe bilinen bir olay olduğundan delil ile ispata gerek yoktur. Ayrıca HMK m. 187/I gereği taraflar arasında uyuşmazlık konusu olmayan olayların da ispatına gerek yoktur. Örneğin sözleşmeye aykırılık sebebiyle açılan bir davada tarafların, aralarında sözleşmesel bir ilişkinin varlığı yönünde bir anlaşması varsa, bu durumda sözleşmesel ilişkinin delille ispat edilmesine gerek yoktur.

B. DELİL TÜRLERİ

Türk hukukunda kabul edilen delil sisteminde, kesin ve takdiri deliller olarak ikili bir ayırım söz konusudur. Kesin delilleri ikrar, kesin

⁵² Kuru, Baki, *Medeni Usul Hukuku*, Yetkin Kitabevi, Ankara, 2018, s. 232; Pekcamtez, Hakan/Atalay, Oğuz, Özkes, Muhammet, *Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı*, Yetkin Kitabevi, Ankara, 2015, s. 367.

⁵³ Arslan, Ramazan/Yılmaz, Ejder/Taşpınar Ayvaz, Sema, *Medeni Usul Hukuku*, Yetkin Kitabevi, Ankara, 2016, s. 374.

⁵⁴ Postacıoğlu, İlhan/Altay, Sümer, *Medeni Usul Hukuku Dersleri*, Vedat Kitabevi, İstanbul, 2015, s. 608; Atalı, Murat/Ermenek, İbrahim/Erdoğan, Ersin, *Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı*, Yetkin Kitabevi, Ankara, 2018, s. 484.

hüküm, yemin ve senet oluşturur. Tanık, bilirkişi, keşif ve kanunda düzenlenen diğer deliller ise, takdiri deliller olarak kabul edilmiştir.

1. Kesin Deliller

Kesin delillerin neler olduğu, hangi usul ve esaslarla kullanılması ve sonuçları kanuni düzenlemeler ile hüküm altına alınmıştır. Düzenlenen bu delillere kesin delil denmesinin sebebi ise, hâkimin bu delillerle bağlı olmasıdır.⁵⁵

Kesin delillerden ilki HMK m. 188'de düzenlenen ikrardır. Buna göre “ *tarafların veya vekillerinin mahkeme önünde ikrar ettikleri vakıalar, çekişmeli olmaktan çıkar ve ispatı gerekmez.*” Bu bağlamda ikrar, taraflardan birinin mahkeme önünde, diğer tarafın ileri sürdüğü vakıaların doğruluğunu kabul etmesi olarak tanımlanabilir.⁵⁶ Örneğin mahkemede davacı taraf, davalıdan sözleşme gereği 5.000 TL aldığını söyler ve davalıda bunu kabul ederse, bu durumda ikrar gerçekleşmiş olur.

HMK'da düzenlenen bir diğer kesin delil ise kesin hükümdür. Mahkemenin vermiş olduğu hüküm, HMK m. 303'te belirtildiği şekilde şekli anlamda kesinleşmiş olması gerekir. Bir mahkeme tarafından verilen ilâm, şekli anlamda kesinleştiği takdirde kesin hüküm sıfatını haiz olur.

Kesin delillerden bir diğeri ise yemindir. Yemin, HMK m. 225-239 arasında düzenlenmiştir. Yemin, taraflardan birinin, mahkeme huzurunda, bir vakıanın doğruluğu hakkında HMK m. 233/IV uyarınca namusu, şerefi ve kutsal saydığı bütün inanç ve değerler üzerine beyanda bulunmasıdır.⁵⁷ HMK'da yer alan usullere uygun olarak taraflardan birinin yemin etmesi, söz konusu vakıa bakımından hâkimi bağlayacağından kesin delil olarak değerlendirilir.

Türk hukukundaki delil sisteminde yer alan son kesin delil ise HMK m. 199-224 arasında düzenlenen senettir. Senet kavramından ne anlaşılması gerektiği, kanunda tanımlanmamıştır. Öğretide senet, bir kimse tarafından, aleyhine delil teşkil edecek şekilde yazılı olarak hazırladığı ve kendi imzasını taşıyan belge olarak tanımlanır.⁵⁸ Medeni

⁵⁵ Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz, s. 387; Kale, Serdar/Keser, Salih, “Medeni Yargılama Hukukunda Delil Sistemi”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Araştırmaları Dergisi, Cilt 24, Sayı 1, Yıl 2015, s. 705.

⁵⁶ Kılıç, Halil, *Açıklamalı-İçtihatlı Hukuk Muhakemeleri Kanunu Cilt II*, Adalet Kitabevi, Ankara, 2011, s. 1942; Ercan, İsmail, *Medeni Usul Hukuku El Kitabı*, Seçkin Kitabevi, Ankara, 2019, s. 546

⁵⁷ Kuru, s. 289; Atalı/Ermenek/Erdoğan, s. 507; Ayrıntılı bilgi için bkz. Berberoğlu Yenipınar, Filiz, *Hukuk Yargılamasında Yemin Delili*, Seçkin Kitabevi (Yemin), Ankara, 2018

⁵⁸ Karşı, Abdurrahim, *Medeni Muhakeme Hukuku*, Alternatif Kitabevi, İstanbul 2014, s. 515; Nart, Serdar, “Alman ve Türk Hukukunda Senetle İspat”, DEÜHFD, Cilt 9, Sayı 1, Yıl 2007, s. 213.

usul hukuku bağlamında, bir belgenin senet olarak değerlendirilebilmesi için şu şartların varlığı aranmaktadır: Bir vakıa hakkında tam ve kesin bir bilgiyi içermesi, bu bilginin elle tutulabilir, fiziki bir şey üzerinde yazıyla kaleme alınması ve belgeyi düzenleyen kişinin imzasının yer alması gerekmektedir. Senet kavramı, kendi içerisinde adi senetler ve resmi senetler olmak üzere ikiye ayrılır. Düzenlenmesine herhangi bir resmi makamın müdahil olmadığı senetler adi senet olarak adlandırılırken düzenlenmesine resmi bir makamın katıldığı senetler resmi senet olarak değerlendirilir.⁵⁹

2. Takdiri Deliller

Kanun tarafından usul ve esaslarının düzenlenmediği, vakıaların ispatında yeterli olup olmadığına hâkimin karar verdiği deliller ise takdiri delil olarak adlandırılır.⁶⁰

Takdiri delillerden ilki tanık delilidir. Tanık delilinde olayı gören, diğer bir deyişle tanıklık eden kişilerin, mahkeme dışında, bir vakıa hakkında edindikleri bilgiyi mahkeme huzurunda hâkime bildirmesidir.⁶¹ Tanıklık eden kişinin aktardığı bilgi ve gözlemler, hâkim tarafından değerlendirilir. Hâkim, değerlendirmesi sonucunda tanıklığın ilgili vakıanın gerçekliğini ispatladığına karar verebileceği gibi ispatlamaya elverişli olmadığına da karar verebilir. Zira bu niteliğinin bir sonucu olarak tanık delili, takdiri delil olarak karşımıza çıkar.

Esas olarak HMK m. 266 vd. düzenlenen bilirkişi, bir diğer takdiri delildir. Hâkim, önüne gelen somut uyuşmazlıkta, kendi hukuki bilgisi ile çözemeyeceği teknik ve özel bilgilerde, konunun uzmanı kişilerden görüş olabilir. İşte hâkimin teknik ve özel bilgi gerektiren olaylarda konunun uzmanı bir kişinin oy ve görüşünü alması, bilirkişi delili olarak adlandırılır.⁶²

Keşif, HMK m. 288 vd. düzenlenen bir diğer takdiri delildir.⁶³ Keşif ile hâkim, uyuşmazlık konusu olayın nerede, hangi şartlarda ve nasıl gerçekleştiği hususunda bizzat kendi duyu organları ile yapmış olduğu incelemidir.

⁵⁹ Ayrıntılı bilgi için bkznz. Türktekin, Servet, *Senetle İspat Zorunluluğu ve Sınırları*, Yüksek Lisans Tezi, s.16 vd.; Gökler, Ahmet Metin, *Senetle İspat ve Senede Karşı Senetle İspat Kuralı ile Bu Kuralın İstisnaları*, Yüksek Lisans Tezi, s. 44 vd.

⁶⁰ Kuru, s. 296; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz, s. 435.

⁶¹ Alangoya, Yavuz, *Medeni Usul Hukuku Esasları*, Nemaş Kitabevi, İstanbul, 2003, s. 373; Atalı/Ermenek/Erdoğan, s. 514.

⁶² Yılmaz, Ejder, *Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi*, Yetkin Kitabevi, Ankara, 2013, s. 1231; Ercan, s. 628

⁶³ Ayrıntılı bilgi için bkznz. Berberoğlu Yenipınar, Filiz, *Hukuk Mahkemelerinde Keşif*, Seçkin Kitabevi (Keşif), Ankara, 2018; Aşık, İbrahim, *Medeni Usul Hukukunda Keşif*, Seçkin Kitabevi, Ankara, 2019

B. SOSYAL MEDYA ÜZERİNDEN EDİNİLEN DELİLLER

1. Giriş

Değişen ve gelişen teknolojik gelişmeler, özellikle son yüzyılda önemli bir mesafe kat etmiştir. Teknolojik hayatta yaşanan gelişmeler, şüphesiz insan hayatında da kendine yer bulmuştur. Teknolojik makinelerin ve özellikle internetin bulunması ve yaygınlaşması ile, dünyada yeni bir iletişim yöntemi ortaya çıkmıştır.

Yeni bir iletişim aracı olarak ortaya çıkan sosyal medya, dünyanın hemen hemen her yerinden bağlanan kullanıcıların, internet üzerinden sürekli sesli, görüntülü ya da yazılı şekilde veri girişi sağlayarak iletişim kurdukları alan olarak tanımlanabilir.⁶⁴

Türkiye’de Facebook, Twitter, Snapchat, Instagram, Scope, LinkedIn gibi birçok sosyal paylaşım sitelerinde kullanıcılar sürekli yazılı, görsel ya da sesli paylaşım gerçekleştirmektedir. Bu sosyal paylaşım siteleri üzerinden gerçekleşen paylaşımlar, çeşitli sebeplerle mahkemelere sunulmaktadır. Söz konusu paylaşımların ispat hukuku bakımından hukuki niteliği ve edinilme şekli önem teşkil etmektedir.

2. Sosyal Medya Üzerinden Edinilen Delillerin Hukuki Niteliği

Sosyal medya paylaşımları, olaylar hakkında bilgi sahibi olunmasını sağlayan en önemli iletişim vasıtalarından biridir. Sosyal medyada yapılan bir paylaşım, bir vakıa hakkında bilgi vermek ya da vakıayı ispatlama amacıyla mahkeme önüne taraflarca sunulabilir. Bu durumda, sosyal medya paylaşımlarının ispat hukuku bakımından hukuki niteliği önem teşkil eder.

Türk hukuk sisteminde deliller, temel olarak iki başlık altında toplanmıştır. Kesin ve takdiri deliller olarak yapılan bu sınıflandırma ile tanık, yemin, senet, keşif, bilirkişi vb. delillerin ait olduğu kategori belirlenmiştir. Türk hukukundaki bu değerlendirmeye baktığımızda, özellikle HMK sistematığı içerisinde, sosyal medya paylaşımlarının bu kategorilerden herhangi birine niteliği itibariyle dahil olamayacağı değerlendirilir.

Türk hukukunda takdiri delillerden birinin de kanunda sayılmış diğer delil türlerinin olduğu ifade edilmişti. Bu bağlamda, esasında kesin

⁶⁴ Peschke, Lutz, “Mediatized World: The Impact of Media on Communaciton”, New Media and Law: A Comparative Study (Yeni Medya ve Hukuk: Karşılaştırmalı Bir Çalışma) (Ed:Güneş Peschke, Seldağ/Peschke, Lutz), Yetkin Kitabevi, Ankara, 2016, s. 34 vd.; s. 75 vd.; Wolf, Maxim/Sims, Julian/Yang, Huadong, Socail Media? What Social Media, <https://www.ukais.org/resources/Documents/ukais%202018%20proceedings%20papers/paper_4.pdf, s.e.t. 23.11.2019>.

deliller ile münhasıran takdiri delil olarak düzenlenmiş deliller dışında; kanunun düzenlemiş olduğu diğer delil türleri takdiri delil olarak karşımıza çıkar.

HMK m. 199, “*uyuşmazlık konusu vakıaları ispata elverişli yazılı veya basılı metin, senet, çizim, plan, kroki, fotoğraf, film, görüntü veya ses kaydı gibi veriler ile elektronik ortamdaki veriler ve bunlara benzer bilgi taşıyıcıları bu Kanuna göre belgedir*” düzenlemesi ile genel bir tanım getirmiştir. Buna göre çeşitli yöntemlerle aktarılan verilerin, hukuki niteliğine dair genel bir düzenleme getirilmiştir.

HMK m. 199 gereği, bir bilgi aktarımının hukuki manada belge sayılabilmesi için bilgi taşıyıcısı olması ve çekişmeli vakıaların ispatına elverişli durumda olması gerekmektedir.⁶⁵ Madde metninin gerekçesinde belirtildiği üzere “*belge konusunda sınırlayıcı bir tanım yapmak yerine, belgenin ne olduğunu belirten bir çerçeve çizilmiştir.*” Bu bağlamda, vakıaları ispata elverişli ve bilgi taşıma özelliğini haiz şeyler, belge olarak değerlendirilebilir.

HMK m. 199, elektronik ortamda paylaşılan yazılı, sesli ya da görsel paylaşımların belge niteliğini haiz olduğu ifade edilmiştir. Sosyal medya paylaşımları, internet aracılığı ile elektronik ortamda gerçekleştirilir. Sosyal medya paylaşımları, elektronik ortamdaki veriler aracılığı ile bilgi taşıdığından, bu paylaşımların hukuki niteliği itibariyle belge niteliğini haiz olduğunu ve takdiri delil olarak değerlendirileceğini söylemek mümkündür.⁶⁶

3. Delillerin Sosyal Medya Üzerinden Edinilme Şekli

Delil, bir vakıanın gerçekliği hakkında hâkimi ikna etmek için kullanılan en önemli araçlardır. Bu araçlar, alelde mahkemeye sunulmaz. Delillerin mahkemeye sunulması ve delillerin elde edilmesi, çeşitli usul ve esaslara tabidir.

Medeni usul hukukuna hâkim olan ilkelerden biri olan HMK m. 25’te düzenlenen taraflarca getirilmesi ilkesi uyarınca, deliller mahkemeye taraflarca sunulur. Ancak kanunda açık bir düzenleme olması durumunda (HMK m. 266 ve 288’de olduğu gibi) hâkim tarafından kanunda belirtilen deliller toplanır. Taraflar, HMK m. 194 gereği hangi vakıanın hangi delille somutlaştıracağını mahkemeye sunar.

Taraflar, dayandıkları delilleri kural olarak dava dilekçelerinde mahkemeye sunar. HMK m. 140/V, “*ön inceleme duruşmasında, taraflara*

⁶⁵ Postacıoğlu/Altay, s. 625; Atalı/Ermenek/Erdoğan, s. 514; Korkmaz, Cansu, “Sosyal Medya Üzerinden Elde Edilen Delillerin Değerlendirilmesi”, *New Media and Law: A Comparative Study (Yeni Medya ve Hukuk: Karşılaştırmalı Bir Çalışma)* (Ed:Güneş Peschke, Seldağ/Peschke, Lutz), Yetkin Kitabevi, Ankara, 2016, s. 138.

⁶⁶ Yılmaz, s. 1080; Korkmaz, s. 138.

dilekçelerinde gösterdikleri, ancak henüz sunmadıkları belgeleri mahkemeye sunmaları veya başka yerden getirtilecek belgelerin getirtilebilmesi amacıyla gereken açıklamayı yapmaları için iki haftalık kesin süre verilir. Bu hususların verilen kesin süre içinde tam olarak yerine getirilmemesi hâlinde, o delile dayanmaktan vazgeçilmiş sayılmasına karar verilir” düzenlemesi ile delillerin mahkemeye tevdiinin en son hangi zamana kadar gerçekleşeceğini düzenlemiştir. Ancak bu kural, kanun koyucu tarafından mutlak bir gerçeklik olarak kabul edilmemiştir. Zira bu durum, HMK m. 145'te *“ taraflar, Kanunda belirtilen süreden sonra delil gösteremezler. Ancak bir delilin sonradan ileri sürülmesi yargılamayı geciktirme amacı taşııyorsa veya süresinde ileri sürülememesi ilgili tarafın kusurundan kaynaklanıyorsa, mahkeme o delilin sonradan gösterilmesine izin verebilir”* düzenlemesi ile hüküm altına alınmıştır.

Delillerin mahkemeye ne zaman sunulacağı, kanuni düzenlemeler ile hüküm altına alınmıştır. Delillerin ne zaman mahkemeye sunulacağı kadar önemli olan bir diğer konu ise delillerin ne şekilde elde edildiğidir. Bir delilin, somut olayın ispatında rol alabilmesi için, hukukun cevaz verdiği yollardan elde edilmesi gerekir. Zira bu duruma ilişkin AY m. 38/VI, açık bir düzenleme getirmiştir. Buna göre *“kanuna aykırı olarak elde edilmiş bulgular, delil olarak kabul edilemez.”* Delillerin elde edilmesinde, Anayasa ile güvence altına alınan bu düzenleme, medeni usul hukukunda da yer almıştır. HMK m. 189/II'ye göre *“hukuka aykırı olarak elde edilmiş olan deliller, mahkeme tarafından bir vakıanın ispatında dikkate alınamaz.”*

İspat hakkının temelinde, uyuşmazlık konusu vakıalara ilişkin gösterilecek delillerle birlikte gerçekliğe ulaşmak yer alır. Ancak ispat hakkı hem Anayasa'da hem de Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda belirtildiği gibi sınırlandırılmıştır. Bu sınırın en önemli noktası, ispatı gerçekleştirecek olan delillerin hukukun cevaz verdiği şekilde elde edilmesi oluşturur ve hiçbir hukuk sistemi, gerçeğin ne pahasına olursa olsun ortaya çıkarılması yönündeki bir kuralı kabul etmez.⁶⁷ Bir diğer deyişle, yargılama sırasında taraflar, hukuka aykırı yollarla elde edilmiş delilleri, bir vakıanın ispatı için ileri süremez, buna dayanamaz.⁶⁸

Bir kişinin sosyal medya hesapların yapmış olduğu paylaşımlar, yargılama sürecinde mahkemeye sunulmaktadır. Mahkemeye sunulan bu paylaşımların, delil niteliğini haiz olup olmadığının belirlenmesi gerekir. Kimi durumlarda, sosyal medya paylaşımları, kimi zaman rızası halefine, mahkemeye vakıaların ispatı amacıyla sunulmaktadır. Anayasa

⁶⁷ Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz, s. 386; Pekcanitez/Atalay/Özekes, s. 408; Korkmaz, s. 141 vd.

⁶⁸ Gençan, Ömer Uğur, *Boşanma Usul Hukuku*, Yetkin Kitabevi (Usul), Ankara, 2019, s. 730; Akil, Cenk, “Yargıtay Kararları Işığında Medeni Yargılama Hukukunda Hukuka Aykırı Biçimde Elde Edilmiş Delillerin Değerlendirilip Değerlendirilmeyeceği Meselesi”, AÜHF, Cilt 61, Sayı 4, Yıl 2012, s. 1247.

ile Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda belirtildiği üzere, sosyal medya paylaşımlarının delil olarak değerlendirilebilmesi için, ilgili paylaşımların, paylaşımında bulunan kişinin rızası ile elde edilmiş olması gerekir.⁶⁹

4. Yargı Kararlarında Sosyal Medya Paylaşımlarının Değerlendirilmesi

Somut olayda, yerel mahkemece taraflardan birinin Facebook paylaşımları hükmeye esas olarak tarafların boşanmasına karar verilmiştir.⁷⁰ Yargıtay, yapmış olduğu değerlendirmede elektronik ortamdaki fotoğraf, film, görüntü veya ses kaydı gibi veriler ile bunlara benzeyen bilgi taşıyıcılarının tek başına vakıaların ispatında yeterli olmadığına karar vermiştir. Zira yukarı sayılan ve benzeri bilgi taşıyıcıları, diğer delillerle desteklendikleri takdirde delil olarak hükmeye esas alınabilir.

Somut olayda, taraflar arasında bir boşanma davası devam ederken, davacı eş, sosyal paylaşım sitesi Facebook üzerinde bir başka erkekle fotoğraf paylaşımında bulunmuştur.⁷¹ Ayrıca, ilgili fotoğrafta davacı eş, paylaşım yaptığı erkeği nişanlısı olarak tanıtmıştır. Bu paylaşım, sosyal medya hesabı üzerinden, herkese açık şekilde gerçekleştirilmiştir. Davalı eş de söz konusu paylaşımı delil göstererek, Yargıtay'a verilen boşanma kararı ile ilgili, karar düzeltme talebinde bulunmuştur. Yargıtay, vermiş olduğu kararda, evlilik birliğinin boşanma kararı verilene kadar devam ettiğini ve bu süreç içerisinde eşlerin sadakat yükümlülüğümüm bulunduğu belirtmiştir. Facebook paylaşımları, davacı eşin sadakat yükümlülüğünü ihlal ettiğine bir emare olarak sayılmıştır. Yargıtay, ilâmında toplanacak diğer delillerle birlikte tarafların kusurlarının ve boşanmanın sonuçlarına karar verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Yargıtay, bu kararında sosyal medya hesabı üzerinden yapılan paylaşımın, boşanmada kusura ve boşanmanın sonuçlarına ilişkin karar vermede tek başına yeterli görmemiştir. Biz de Yargıtay'ın bu görüşüne katılmaktayız. Zira eşin yapmış olduğu paylaşım, evlilik birliği halihazırda devam ederken sadakat yükümlülüğünün ihlaline bir emare teşkil eder. Günümüzde, sosyal

⁶⁹ "... kadının rızası dışında Facebook'tan alınan ve delil olarak dosyaya sunulan fotoğrafların yasal delil olarak değeri tartışılıp değerlendirilmeksizin hükmeye dayanak alınması doğru bulunmamış...": 3. HD, 2012/23195 E., 2013/698 K.; "Sosyal medya hesaplarında yapılan paylaşımların, ancak hesabın sahibi veya aynı paylaşım ortamında (Facebook/Whatsapp) bulunan kişilerce delil olarak kullanımının mümkün olduğu düşünülecektir. Diğer bir anlatımla, sahte profil oluşturup paylaşımlarda bulunmak veya kişi profillerinde hesap sahibinin bilgisi, muvafakati ve izni olmaksızın yapılan paylaşımların delil olarak sunulması halinde, bunların HMK m. 189/II uyarınca hukuka aykırı delil olarak kabul edilmesi gerekir.": 3. HD, 2016/14742 E., 2017/2577 K.

⁷⁰ 2. HD, 2013/19577 E., 2014/1926 K.

⁷¹ 2. HD, 2012/6355 E., 2012/11122 K.

medya üzerinden kişilerin her zaman kendiler ile ilgili gerçek ya da olayın gerçekleştiği zamanda paylaşımında bulunmadığı bir gerçektir. Dolayısı ile diğer delillerle birlikte Facebook paylaşımının gerçekliğinin sabit olup olmadığının araştırılması yönünde karar verilmesi kanaatimizce yerindedir.

Somut olayda, davalı, eşinin Facebook sayfasında başka kadınlarla elektronik ortamda görüştüğünden bahisle eşinin geçimsizliğe sebep olduğunu ve kusurunun bulunduğunu beyan etmiştir.⁷² İlâmdan anlaşıldığı üzere, dosya kapsamında söz konusu olaya ilişkin başka bir delil ileri sunulmamıştır. Yargıtay, vermiş olduğu kararda söz konusu vakıanın kabulünü destekleyecek başka delillerin sunulmadığından hareketle temyiz itirazının reddine karar vermiştir. Kanaatimizce Yargıtay, sosyal medya üzerinden yapılaşan paylaşımların, diğer delillerle desteklendiği takdirde karara esas alınabileceği görüşündedir. Kaldı ki, esasında mevcut bulunmayan ancak çeşitli elektronik vasıtalarla gerçeği yansıtmayan sosyal medya paylaşımlarının üretilebilmesi ihtimalinin karşısında Yargıtay, haklı olarak sadece sosyal medya paylaşımını hükme esas almamıştır.

Somut bir diğer olayda, eşinin Facebook ve Outlook hesapları üzerinden başka kadınlarla mesajlaştığı belge olarak mahkemeye sunarak davalı erkeğin tamamen kusurlu olduğundan hareketle boşanmaya karar verilmesini talep etmiştir.⁷³ Yargıtay, elektronik ortamdaki bilgi taşıyıcılarının ancak diğer delillerle desteklendiği takdirde delil olarak hükme esas alınabileceğini belirtmiştir. Zira Yargıtay, internet ortamı üzerinden yapılan görüşme kayıtlarının kim tarafından oluşturulduğunun ve yazışmaların muhataplarının kim olduğunun belli olmadığını belirtmiştir. Bu sebeple, diğer delillerle desteklenmedikçe mahkemeye sunulan görüşme kayıtlarının tek başına vakıaların ispatında dikkate alınamayacağına karar verilmiştir. Yargıtay, vermiş olduğu kararda, her iki tarafın menfaatini koruyarak, sahte ya da yanlış delil üretilmesinin önüne geçmek amacıyla, sosyal medya üzerinden gerçekleşen yazışmaların tek başına boşanma davasının sebebinin mevcudiyetini ispatlamayacağı yönündeki görüşü kanaatimizce isabetlidir.

SONUÇ

Sosyal medya hesaplarından kişiler, çeşitli şekillerde paylaşımında bulunurlar. Tarafların yapmış olduğu paylaşımlar, kimi zaman mahkemelerde yargılama konusu olabilir. Bu sebeple yapılan paylaşımların niteliği önem arz edebilir.

⁷² 2. HD, 2014/8382 E., 2014/19283 K.

⁷³ 2. HD, 2016/17151 E., 2018/5463 K.

Evlilik birliği içerisinde eşler, sosyal medya hesaplarında normalden çok daha fazla vakit geçirebilir. Ya da sosyal medya paylaşımları aracılığı ile eşlerine hakaret edebilecekleri gibi evlilik birliği dışındaki kişiilerle evlilik birliğinin getirdiği sadakat yükümlülüğüne aykırı Şekilde ilişi içerisine girebilir.

Eşlerden herhangi birinin yapmış olduğu davranışların yargılama konusu olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Türk hukuk uygulamasında Yargıtay, gelişen ve değişen dünya düzenini takip etmiş ve internet aracılığı ile önüne gelen uyuşmazlıkları mümkün oldukça hakkaniyete ve adalete uygun Şekilde zme yoluna gitmiştir. Kararların değerlendirildiği kısımda belirtildiği gibi günümüzde önemli bir yere sahip olan sosyal medya paylaşımları, birçok uyuşmazlıkta boşanma sebebi olarak sayılmıştır. Ancak kanaatimizce Yargıtay, sosyal paylaşım sitelerinden yapılan paylaşımları, salt boşanma sebebi olarak görmemektedir. Bu boşanma gerekçelerinin yanında ek gerekçelerin de değerlendirilerek karar verildiğini görmekteyiz. Yine ilmlardan yola çıkararak, sosyal medya paylaşımlarının boşanma sebebi sayılması için, sadece sosyal medya paylaşımı yeterli delil olarak görülmemiş; bunun yanında boşanma sebebini destekleyici diğer delillerin varlığı da aranmıştır.

Değişen ve gelişen dünyamızda neredeyse her geçen gün, sosyal medya araçlarının çeşitliliği artmaktadır. Bu artışla beraber sosyal medya, kamuoyunda ve bireylerin hayatında her geçen gün daha da güçlenmektedir. Bu güçlenme karşısında bir kısıml kanuni düzenlemelerin yetersiz kaldığı kanaatindeyiz. Tüm dünyada yaşanan değişim ve gelişim karşısında kimi zaman kanun koyucular yeni düzenlemeler ihdas ederken kimi zaman yargı organlarının içtihatları ile meydana gelen değişim ve gelişimlere zm üretilmektedir. Ancak bazı hukuk alanlarında geçerli olan kurallar, meydana gelen sorunların üzümünün yargı yolu ile zmne imkân vermemektedir. Bilindiği üzere hukuk sistemimizde boşanma sebeplerinin numerus clausus olarak sayılması, gelişen ve değişen toplum hayatına hukukun uyum sağlamasını ancak kanuni düzenleme yoluyla mümkün kılmaktadır. Bu sorunların giderilmesi için kanun koyucunun yeni bir boşanma sebebi ihdas etmesi ya da Türk hukukundaki boşanma sebepleri sistematığını değiştirmesi gerektiğini dşnmekteyiz. Türk gelenek, görenek, örf ve âdetlerine uygun Şekilde boşanma sebepleri genel bir norm olarak düzenlenmeli ve her bir somut olay açısından boşanmanın hüküm ve sonuçları hâkimin takdirine bırakılmalıdır.

Yargıtay ve öğreti, takip hukuku bakımından sosyal medya paylaşımlarını genel itibariyle belge olarak, takdiri delil niteliğinde değerlendirmektedir. Sosyal medya paylaşımları bir vakianın ispatında tek başına yeterli görülmemiştir. Uyuşmazlık konusu vakianın ispatında sosyal medya üzerinden elde edilen bilgilerin, ancak diğer delillerle birlikte değerlendirilerek ispatta rol oynayacağı kanaatindeyiz.

KAYNAKÇA

Akgün, Zerrin, *Evlilik Hukuku*, Vakıf Matbaası, İstanbul, 1946.

Akıntürk, Turgut/Ateş Karaman, *Derya, Aile Hukuku II. Cilt*, Beta Kitabevi, İstanbul, 2014.

Akil, Cenk, “Yargıtay Kararları Işığında Medeni Yargılama Hukukunda Hukuka Aykırı Biçimde Elde Edilmiş Delillerin Değerlendirilip Değerlendirilmeyeceği Meselesi”, AÜHFD, Cilt 61, Sayı 4, Yıl 2012, s. 1223-1270.

Arslan, Ramazan/Yılmaz, Ejder/Taşpınar Ayvaz, Sema, *Medeni Usul Hukuku*, Yetkin Kitabevi, Ankara 2016.

Atalı, Murat/Ermenek, İbrahim/Erdoğan, Ersin, *Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı*, Yetkin Kitabevi, Ankara, 2018.

Baygın, Cem, “Evlilik Birliğinde Sadakat Yükümlülüğü”, 1926’dan Günümüze Türk, İsviçre Medeni Hukuku, Cilt II, Yetkin Kitabevi, Ankara 2017.

Dural, Mustafa/Öğüz, Tufan/Gümüş, Mustafa Alper, *Türk Özel Hukuku Cilt III Aile Hukuku*, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2013.

Erdem, Mehmet, *Aile Hukuku*, Seçkin Kitabevi, Ankara, 2019.

Ergün Topcu, Melike, Pek Kötü Davranış Sebebiyle Boşanma, Yüksek Lisans Tezi.

Ersöz, Oğuz, *Türk Hukukunda Zina Sebebiyle Boşanma*, Yüksek Lisans Tezi.

Genç Güntürk, Nursena, *Terk Sebebiyle Boşanma*, Yüksek Lisans Tezi.

Gençcan, Ömer Uğur, *Aile Hukuku*, Yetkin Kitabevi (Aile), Ankara, 2011.

Gençcan, Ömer Uğur, *Aile Mahkemesi Davaları*, Yetkin Kitabevi (Davalar), Ankara, 2019.

Gençcan, Ömer Uğur, *Boşanma Hukuku*, Yetkin Kitabevi (Boşanma), Ankara, 2019.

Gençcan, Ömer Uğur, *Evliliğin Genel Hükümleri*, Yetkin Kitabevi (Evlilik), Ankara, 2019.

Giesen, Dieter, *Familienrecht*, Mohr Siebeck Verlag, Tübingen, 1997.

Güneş Peschke, Seldağ, “Dijital Boşanmaya İlişkin Güncel Düzenlemeler: Farklı Ülke Uygulamaları”, Kadın Araştırmaları Dergisi, Cilt IV, Sayı 1, Yıl 2018, ss. 121-146.

Hatemi, Hüseyin/Kalkan Oğuztürk, Derya, *Aile Hukuku*, Vedat Kitabevi, İstanbul, 2014.

Hausheer, Heinz/Geiser, Thomas/Aebi-Müller, Regina, *Das Familienrecht des Schweizerischen Zivilgesetzbuches*, Stämpfli Verlag, Bern, 2018.

Hohloch, Gerhard, *Familienrecht*, Richard Boorberg Verlag, Stuttgart, 2002.

Kale, Serdar/Keser, Salih, “Medeni Yargılama Hukukunda Delil Sistemi”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Araştırmaları Dergisi, Cilt 24, Sayı 1, Yıl 2015, ss. 701-726.

Karabulut, Ayşe Kübra, Türk Medeni Kanunu'nun 162 ve 163. Maddelerine Dayanılarak Açılan Boşanma Davaları, Yüksek Lisans Tezi.

Kılıçoğlu, Ahmet, *Aile Hukuku*, Turhan Kitabevi (Aile), Ankara, 2015.

Kılıçoğlu, Ahmet, *Medeni Kanun'umuzun Getirdiği Yenilikler*, Turhan Kitabevi (Yenilik), Ankara, 2004.

Kuru, Baki, *Medeni Usul Hukuku*, Yetkin Kitabevi, Ankara, 2018.

Nart, Serdar, “Alman ve Türk Hukukunda Senetle İspat”, DEÜHFD, Cilt 9, Sayı 1, Yıl 2007, s. 207-232.

Okumuş, Tuba, Evlilik Birliğinin Temelinden Sarsılması Nedeniyle Boşanma, Yüksek Lisans Tezi.

Orasan, Feyza, Evlilik Birliğinin Temelinden Sarsılması Nedeniyle Boşanma, Yüksek Lisans Tezi.

Özbay, İbrahim/Çelik, Ferhat, “Boşanma Davalarında İspat yükü ve Karinler”, Yargıtay Dergisi, Cilt 44, Sayı 1, Yıl 2018, ss. 15-60.

Öztan, Bilge, *Aile Hukuku*, Turhan Kitabevi, Ankara, 2015.

Pekcanitez, Hakan/Atalay, Oğuz, Özkes, Muhammet, *Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı*, Yetkin Kitabevi, Ankara, 2015.

Postacıoğlu, İlhan/Altay, Sümer, *Medeni Usul Hukuku Dersleri*, Vedat Kitabevi, İstanbul, 2015.

Sağlam, İpek, *Turkish Family Law*, On İki Levha, İstanbul, 2019.

Schmidt, Rolf, *Familienrecht*, Rolf Schmidt Verlag, Bremen, 2018.

Schwab, Dieter, *Familienrecht*, Beck Verlag, Münih, 2011.

Tekinay, Selahattin Sulhi, *Türk Aile Hukuku*, Sulhi Garan Matbaası, İstanbul, 1978.

Uçar Toksöz, Derya, *Evlilik Birliğinin Temelinden Sarsılması Nedeniyle Boşanma*, Yüksek Lisans Tezi.

Velidedeoğlu, Hıfzı Veldet, *Aile Hukuku*, Tan Matbaası, İstanbul, 1956.

Yalçınkaya, Namık/Kaleli, Şakir, *Boşanma Hukuku Cilt I*, Türk Hava Kurumu Basımevi, Ankara, 1987.

Yıldırım Korkmaz, Çınar, *Evlilik Birliğinin Temelinden Sarsılması Nedeniyle Boşanma*, Yüksek Lisans Tezi.

Yıldırım, Abdulkerim, *Türk Aile Hukuku*, Savaş Kitabevi, Ankara, 2014.

Zeytin, Zafer/Ergün, Ömer, *Türk Medeni Hukuku*, Seçkin Kitabevi, Ankara, 2017.